

8. Upphovsrätt, publicering och plagiering

8.1 Upphovsrätt

Den som har upphovsrätt har ensamrätt att bestämma över hur verket får användas. Upphovsrättslagen (URL) ger upphovsmannen olika typer av rättigheter: bland annat den ekonomiska och den ideella rättigheten.

Att återge andras texter, tabeller, bilder och andra illustrationer kan vara ett intrång i upphovsrätten. Detta gäller även om citat är markerade och källan är angiven. För studentarbeten som ska publiceras vid SLU gäller att tillstånd från upphovsrättsinnehavaren ska inhämtas för användandet av

- andras tabeller och figurer (bilder, diagram etc.),
- ett längre textcitat (> 250 ord) från samma källa.

8.2 Lärarens undervisningsmaterial

Berörd lärare avgör om och hur egenproducerat undervisningsmaterial ska delges studenterna. Det är inte tillåtet för studenter att publicera material på Internet från lärarledd undervisning vid SLU utan lärarens tillstånd.

8.3 Ljud- och filminspelning samt fotografering av undervisningstillfälle

För studenter vid SLU gäller att ljudinspelning/filminspelning eller fotografering av lektioner och andra undervisningstillfällen endast är tillåten efter överenskommelse med berörd lärare. Det är inte tillåtet att publicera film- eller ljudupptagningar på Internet från lärarledd undervisning vid SLU utan lärarens tillstånd.

För lärare vid SLU gäller att ljudinspelning/filminspelning eller fotografering av lektion eller andra undervisningstillfällen endast är tillåten om det framgår av kursplanen att det ingår eller efter överenskommelse med berörda studenter.

Andra undervisningsmoment omfattar bland annat seminarier, studiebesök, exkursioner, övningar, auskultationer.

Studenter med funktionsnedsättning kan ha rätt till pedagogiskt stöd, vilket kan omfatta till exempel ljud- eller filminspelning av lektioner och andra undervisningstillfällen (endast för eget bruk). Se SLU:s [Handlingsplan för lika villkor](#) och [Riktlinjer vid SLU för stöd till studenter med funktionsnedsättning](#).

8.4 Kopiering – lärare

Enligt Bonus Presskopias kopieringsavtal för undervisning vid universitet och högskolor gäller följande för lärare vid SLU vid kopiering för egen undervisning:

- **Kompletteringsregeln**
Läraren får bara kopiera för att komplettera den obligatoriska förlagsutgivna kurslitteraturen som studenterna ska inhämta för tentamen eller som ska läsas i kursen. För att få kopiera krävs det med andra ord att kursen innehåller obligatorisk förlagsutgiven kurslitteratur (SLU: gemensam kurslitteratur).
- **Hur får man kopiera?**
Läraren får fotokopiera böcker, tidningar, tidskrifter med mera och göra utskrifter från digital källa, till exempel Internet.

Som alternativ till OH-blad får lärare framställa digitala exemplar för projicering med presentationsprogram, till exempel PowerPoint.

- Hur mycket får man kopiera och skriva ut?
Läraren får kopiera högst 15 % av antalet sidor, dock högst 15 sidor, ur en bok, tidning, tidskrift med mera. Om ett visst avsnitt, till exempel ett kapitel, behöver kopieras och detta omfattar någon eller några få sidor mer än 15 % respektive 15 sidor, får kopieringen avse hela avsnittet.

Läraren får göra utskrifter från digital källa med max 15 sidor i A4-format.

- Hur många kopior får man göra?
Lärare får framställa så många exemplar att hans/hennes studenter får var sitt och läraren själv får några.
- Uppgift om källan
Läraren måste se till att källan samt upphovsmannens respektive fotografens namn framgår på kopiorna.
- Kopiering utöver avtalet
Om läraren behöver kopiera mer än vad avtalet tillåter kan läraren alltid fråga upphovsmännen och/eller den som gett ut verket om lov!

Se Bonus Presskopias hemsida (<http://www.bonuspresskopia.se/index.php>) för mer information.

8.5 Kopiering – studenter

För studenter vid SLU gäller följande vid kopiering:

- Studenten får inte kopiera hela innehållet i en bok eller tidning.
- Studenten får kopiera:
 - ett begränsat avsnitt, till exempel ett kapitel i en bok
 - en dikt
 - en tidningsartikel
- Studenten får enbart kopiera för privat bruk.

Se Bonus Presskopias hemsida (<http://www.bonuspresskopia.se/index.php>) för mer information.

8.6 Studentens material

Data som studenten samlat in är som regel inte föremål för upphovsrätt. Under pågående arbete måste alla insamlade data alltid vara tillgängliga för granskning av handledaren och examinatoren. Om studenten väljer att göra självständigt arbete (examensarbete) inom ramen för ett pågående forskningsprojekt, är det projektledaren för forskningsprojektet som ansvarar för nödvändig lagring av insamlade data. För övrigt finns inte någon generell skyldighet för studenten att efter avslutad kurs överlämna sina egna insamlade data till institutionen.

Studenten har upphovsrätt till sitt självständiga arbete (examensarbete) och motsvarande. Handledarens medverkan leder inte automatiskt till gemensam upphovsrätt för självständigt arbete (examensarbete). Däremot ska uppgift om handledare framgå vid publicering av självständigt arbete (examensarbete).

I det fall resultaten från det självständiga arbetet (examensarbetet) används för publicering i annat sammanhang, ska den senare publikationen antingen referera till det självständiga arbetet (examensarbetet) eller ska studenten och handledaren ingå som medförfattare.

Gemensam upphovsrätt kan endast vara aktuellt om handledaren varit medförfattare, vilket vanligen inte gäller för självständigt arbete (examensarbete) på grund- eller avancerad nivå.

8.7 Plagiat och referenser

Plagiat är alltid fel och kan betraktas som fusk om det bedöms vara medvetet gjort för att vilseleda vid bedömning av en studieprestation (HF 10 kap. 1 §). Rektor har fastställt [SLU:s policy och handlingsplan mot fusk och plagiering inom utbildning](#). Alla självständiga arbeten (examensarbeten) ska plagiatgranskas (Urkund) innan de godkänns. Alla inlämnade studentarbeten vid SLU kan komma att skickas till Urkund för granskning. Se även avsnitt 7.5 Granskning och publicering och 12. Disciplinära åtgärder.

Plagiat är det när man skriver av andras texter eller återger andras tabeller, bilder och andra illustrationer, utan att ange källa. Det är också plagiat när man återger texter ordagrant utan att markera att det är ett citat, även om källan är angiven. Om man ordagrant använder någon annans text ska detta ske i ett citat, som ska vara inramat av citattecken och åtföljas av en referens- eller nothänvisning. Bristfällig referenshanteringen kan utgöra fusk. Källhänvisning ska även ske till eget material. Om man använder något som man har skrivit tidigare, till exempel i en uppsats i en annan kurs, ska man sätta ut en källhänvisning till detta arbete.

Det är examinator som ansvarar för att plagiatgranskning görs, men det operativa genomförandet sker vanligtvis i samband med att studenten levererar material till handledaren. Se anvisningar om Urkund (<https://internt.slu.se/sv/utbildning-forskning-foma/utbildning-pa-grund-och-avancerad-niva/lararstod/utbildningssystem/urkund/>).

8.8 Klagomål

Det är till kursledaren som studenten i första hand ska vända sig med klagomål om upphovsrätt och publicering av studentens skriftliga arbeten. Se även avsnitt 11. Studentinflytande och 12. Disciplinära åtgärder.

8.9 Ytterligare SLU-dokument

- Handlingsplan för lika villkor
<https://internt.slu.se/sv/personalfragor/lika-villkor/handlingsplaner/>
- Regelsamlingen, avsnitt
 - 7. Självständiga arbeten (examensarbeten)
 - 12. Disciplinära åtgärder
- Riktlinjer för självständiga arbeten (examensarbeten), upphovsrätt och publicering inom utbildning vid SLU
<https://internt.slu.se/Documents/internwebben/ledningskansliet/gur/riktlinjer-sjalvstandiga-arbeten-mm.pdf>
- Riktlinjer vid misstanke om fusk m.m. inom utbildning vid SLU
<https://internt.slu.se/Documents/internwebben/ledningskansliet/gur/riktlinjer-vid-misstanke-om-fusk-mm-inom-utbildning-vid-SLU.pdf>
- Riktlinjer vid SLU för stöd till studenter med funktionsnedsättning
<http://www.slu.se/sv/utbildning/stod-kontakt/funktionshinder/>
- SLU:s policy och handlingsplan mot fusk och plagiering inom utbildning, 2010-2011
<https://internt.slu.se/Documents/internwebben/ledningskansliet/gur/policy-o-handlingsplan-mot-fusk-o-plagiering-inom-utbildning.pdf>